

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету економіки
та управління

Андрій КОЦУР
2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ
2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту новітніх освітніх
технологій

Святослав ШИТЕЦЬ
2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Тренінг-курс з бізнес-планування»

ступінь вищої освіти – бакалавр

галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

спеціальність – 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

освітньо-професійні програми – «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Ка федре підприємництва і торгівлі

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	4	VII	28	12	2	6	102	150	VII	-
Заочна	4	VII, VIII	8	4	-	-	138	150	VIII	-

Тернопіль – ЗУНУ
2023

31.08.2023

Робочу програму розробила доцентка кафедри підприємництва і торгівлі, канд. екон. наук, доцент **Бойчик Ірина Михайлівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва і торгівлі, протокол № 1 від 28.08 2023 р.

Завідувачка кафедри,
д-р екон. наук, професорка

Ольга СОБКО

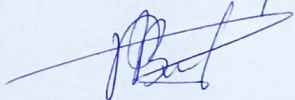
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Підприємництво та торгівля », протокол № 9 від 30.08 2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності,
д-р екон. наук, професорка

Ольга СОБКО

Гарант ОП

Роман ВОЛОШИН

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТРЕНІНГ-КУРС З БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ»

1. Опис дисципліни «Тренінг-курс з бізнес-планування»

Дисципліна – «Тренінг-курс з бізнес-планування»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS <i>денна – 5; заочна – 5</i>	Галузь знань: 07 – Управління та адміністрування	Статус дисципліни Вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	Спеціальність: 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Рік підготовки: <i>денна – 4; заочна – 4.</i> Семестр: <i>денна – 7; заочна – 7,8</i>
Кількість змістовних модулів – 2	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції: <i>денна – 26 год.; Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 12 год.; Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – <i>денна – 150; заочна – 150</i>		Самостійна робота <i>денна – 102 год.; тренінг, кпіз – 6 год.; заочна – 138 год.</i> Індивідуальна робота – 2 год.
Тижневих годин – 10 год., з них аудиторні – 5 год.		Вид підсумкового контролю – залік;

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТРЕНІНГ-КУРС З БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Тренінг-курс з бізнес-планування» є формування у студентів системи знань із теорії та методики розробки бізнес-планів у сфері підприємницької діяльності, проведення контролю їх виконання, здобуття практичних вмінь та навичок розробки, обґрунтування, оформлення та презентації бізнес-плану.

2.2. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути:

- здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми та приймати обґрунтовані рішення;
- здатність до ефективної зовнішньої та внутрішньої комунікації;
- здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та біржових структур;
- здатність проводити дослідження з використанням теоретичних та прикладних досягнень в сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;
- здатність до ініціювання та реалізації інноваційних проектів в підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

2.3. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- продукувати нові ідеї щодо розвитку підприємницьких, торговельних та біржових структур і впроваджувати їх;
- визначати, аналізувати проблеми та розробляти заходи по їх вирішенню;
- визначати, аналізувати проблеми та розробляти заходи по їх вирішенню;
- визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності;
- вміти здійснювати теоретичні і прикладні дослідження у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності з використанням сучасних методів і технологій;
- впроваджувати та реалізовувати інноваційні проекти з метою створення умов для ефективного функціонування та розвитку підприємницьких, торговельних і біржових структур.

2.4. Завдання вивчення дисципліни полягають в опануванні студентами теоретичних основ бізнес-планування, методології розробки проектних робіт, обґрунтування ресурсного забезпечення та оцінки успішності бізнес-плану, а також виробленні практичних навичок застосування інструментарію планування змісту бізнес-планів, в тому числі із використанням сучасних програмних засобів, аналізу економічних показників функціонування підприємства, виявлення характеристик та тенденцій розвитку ринку, обґрунтування маркетингового, виробничого, організаційного і фінансового планів розвитку підприємства, оцінювання доцільності та ефективності

бізнес-планів; використанні специфічних процедур розробки бізнес-планів, враховуючи їх цільове призначення та галузеву належність; розвитку навичок презентації та проведення експертизи бізнес-планів.

2.5. Завдання лекційних занять.

Мета лекційних занять полягає в ознайомленні студентів із теоретичними та прикладними аспектами бізнес-планування у підприємстві, порядку та структури розробки бізнес-планів у різних сферах економічної діяльності, обґрунтування плану розвитку підприємства та технологіями прийняття проектних рішень.

Завданнями проведення лекцій виступають:

- викладання студентам згідно з робочою програмою основних концептуальних положень теорії бізнес-планування у підприємстві та методології формування змістового наповнення підприємницьких проектів;
- формування у студентів цілісної системи ґрунтовних теоретичних знань з дисципліни «Тренінг-курс з бізнес-планування» з метою їх використання у практичній діяльності підприємств.

2.6. Завдання практичних занять.

Метою проведення практичних занять є формування у студентів практичних навичок бізнес-планування підприємницької діяльності, використання методик обґрунтування бізнес-ідеї та планування маркетингової стратегії підприємства, його виробничого, організаційного і фінансового обґрунтування, опанування особливостей розробки бізнес-планів із врахуванням галузевих, цільових та аудиторних параметрів.

Завданнями проведення практичних занять є:

- засвоєння та закріплення теоретичних знань із використання конкретних інструментів бізнес-планування, отриманих на лекційних заняттях та тренінгах із дисципліни;
- вироблення практичних навичок планування та оцінки доцільності, ефективності та спроможності реалізації бізнес-планів підприємницьких проектів;
- застосування здобутих знань та вмінь в процесі проектної діяльності.

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ «ТРЕНІНГ-КУРС З БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ»

Змістовий модуль 1

ДІЛОВИЙ РОЗВИТОК ТА ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Тема 1. Поняття ділового розвитку підприємницьких структур

Обумовленість і необхідність планування у підприємстві. Принципи планування в економічній організації: принцип єдності, участі, неперервності, гнучкості, точності.

Сутність і значення бізнес-планування в управлінні підприємством. Підприємницькі бізнес-моделі. Сутність ділового розвитку фірми.

Діловий розвиток і творча складова бізнесу. Життєвий цикл бізнес-ідей. Стадії життєвого циклу бізнес-ідей: техніко-економічне обґрунтування, діловий план, проектний аналіз, проект, практична реалізація. Логіка формування та впровадження бізнес-ідей. Роль ділового планування у життєвому циклі розвитку бізнес-ідей.

Література:

1. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
2. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
3. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
4. Бланк С., Дорф Б. Священна книга стартапера. Як збудувати успішну компанію / пер. з англ. Н. Валевська. Київ : Наш формат, 2019. 512 с.
5. Райз Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля / пер. з англ. О. Яцини. Харків : Vivat, 2016. 368 с.
6. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
7. Бабець Є.К., Максимчук А. Г., Стасюк В. П. та ін. Основи менеджменту : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2017. 496 с.

Тема 2. Сутність планування ділового розвитку фірми

Планування ділового розвитку. Планування ділового розвитку як система методичних, політичних та організаційних заходів, спрямованих на винахід та формулювання нових бізнес-ідей, обґрунтування доцільності та методів їхнього впровадження, формування умов щодо підтримки проходження всіх стадій життєвого циклу розвитку бізнес-ідей з боку персоналу та потенційних інвесторів.

Функції планування ділового розвитку фірми.

Поняття та характеристика ділового циклу. Основні характеристики та особливості стадій ділового циклу. Циклічність процесу планування.

Поняття культури планування ділового розвитку.

Література:

1. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
2. McKeever M.P. How to write a business plan. 14th edition. 2019. 345 p.

3. Kępczynski R., Jandhyala R., Sankaran G., Dimofte A. *Integrated Business Planning*. Springer International Publishing, 2018. 276 p.
4. Barrow C., Barrow P., Brown R. *The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business*. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.
5. Sankaran G., Sasso F., Kępczynski R., Chiaraviglio A. *Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP*. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
6. Васильців Т.Г. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г. Васильців, Я.Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р.Л. Лупак. Київ : Знання, 2013. 173 с.
7. Бабець Є.К., Максимчук А. Г., Стасюк В. П. та ін. *Основи менеджменту : навч. посіб.* Київ : Професіонал, 2017. 496 с.
8. Коваленко Н.О., Столярчук Н.В. Бізнес-планування як елемент управління авіаційними підприємствами в умовах світової пандемічної кризи. *Науковий огляд*. 2020. № 9 (72). URL: <https://oaji.net/articles/2021/797-1611384319.pdf>.
9. *Integrated Business Planning* / R. Kępczynski, R. Jandhyala, G. Sankaran, A. Dimofte. Springer International Publishing, 2018. 276 p.
10. Михалюк Н.І. *Планування діяльності підприємств : навч. посібник*. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

Тема 3. Вибір та обґрунтування стратегії розвитку організації

Аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища організації: встановлення критичних точок організаційного середовища; формування бази даних про внутрішнє та зовнішнє середовище організації; характер інформації про середовище, необхідної для розробки стратегії; джерела та оцінка інформації про середовище організації. Рівні організаційного середовища та їх елементи.

Визначення напрямку розвитку організації. Бачення, місія, цілі розвитку. Стратегічний аналіз розвитку організації. Інструменти стратегічного аналізу. Планування стратегічної поведінки. Джерела інформації для процесу планування.

Література:

1. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
2. Бабець Є.К., Максимчук А.Г., Стасюк В.П. та ін. *Основи менеджменту : навч. посіб.* Київ : Професіонал, 2017. 496 с.
3. Михалюк Н.І. *Планування діяльності підприємств : навч. посібник*. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
4. *Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник* / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
5. Rowland Gee. *The Retail Start-Up Book: Successfully Plan, Launch and Grow a Business*. Kogan, 2019. 288 p.
6. Barrow C., Barrow P., Brown R. *The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business*. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.
7. *Integrated Business Planning* / R. Kępczynski, R. Jandhyala, G. Sankaran, A. Dimofte. Springer International Publishing, 2018. 276 p.

Тема 4. Сутність планування в ринковій економіці

Об'єктивна необхідність планової діяльності в умовах ринкової економіки. Прогноз і план як похідні економічного передбачення. Місце планування в системі менеджменту. Алгоритм здійснення планової діяльності. План як документ, що

містить систему кількісних і якісних показників діяльності об'єкта планування у періоді, що розглядається. Цикл управління виробництвом і планування.

Форми планування і види планів. Стратегія та стратегічне планування. Технологія планування у підприємстві.

Література:

1. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
2. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
3. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. Одеса : ОНЕУ, 2014. 218 с.
4. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства : навч. посібник. Київ : Каравела, 2003. 432 с.
5. Business Plans Kit For Dummies. 5th edition. Peterson, Steven D., Jaret, Peter E., Schenck, Barbara Findlay. John Wiley & Sons, 2016. 384 p.
6. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. АМАСО, 2015. 277 p.
7. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
8. Райз Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля / пер. з англ. О. Яцини. Харків : Vivat, 2016. 368 с.
9. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.

Тема 5. Стратегічне й оперативне (тактичне) планування.

Процес планування в економічній організації

Поняття стратегічного й оперативного планування. Стратегія економічної організації як сукупність її головних цілей і основних засобів досягнення цих цілей. Оперативне планування як планування окремих операцій в загальному господарському потоці у короткому і середньому періодах планування виробництва, планування маркетингу та ін.

Процес планування в організації. Етапи процесу планування на підприємстві. Система планів організації. Методи планування у підприємстві: екстраполяційний; інтерполяційний; пробно-статистичний; балансовий; матричний; економіко-математичне моделювання; факторний; нормативний.. Вимоги до технології (процедури) планування.

Організація внутрішньовиробничого планування.

Література:

1. Бабець Є.К., Максимчук А. Г., Стасюк В. П. та ін. Основи менеджменту : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2017. 496 с.
2. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
3. Джелла А.Н. Стратегічне планування діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки : науковий економічний журнал*. Київ : Національна академія управління, 2012. С. 38–46.
4. Мартиненко М., Ігнат'єва І. Стратегічний менеджмент : підруч. Київ : Каравела, 2013. 319 с.
5. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.

6. Янковець Т.М. Економічна сутність бізнес-плану інноваційного проекту. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Економіка. 2013. Вип. 38. С. 317-321.

7. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

Тема 6. Бізнес-планування підприємницької діяльності: методична характеристика

Сутнісна характеристика бізнес-планування у підприємницькій діяльності. Бізнес-план як документом, який містить систему ув'язаних в часі й просторі та узгоджених з метою і ресурсами заходів і дій, спрямованих на отримання прибутку, внаслідок реалізації підприємницького проекту.

Функції та цілі розробки бізнес-плану. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Логіка формування інформаційної бази розробки бізнес-плану.

Загальна методологія розробки бізнес-плану. Принципи бізнес-планування підприємницької діяльності: адекватність, цільовий характер, постійність, системність, науковість, оптимальність.

Література:

1. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.

2. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.

3. Sankaran G., Sasso F., Kępczynski R., Chiaraviglio A. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.

4. Васильців Т.Г. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г. Васильців, Я.Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р.Л. Лупак. Київ : Знання, 2013. 173 с.

5. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

6. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. AMACO, 2015. 277 p.

7. Carl J. Schramm. Burn The Business Plan: What Great Entrepreneurs Really Do. Simon & Schuster, 2018. 434 p.

8. Бізнес план: що це, як скласти, приклади. *Weblium* від 22.07.2021 р. URL: <https://ua.com/blog/biznes-plan-sho-ce-yak-sklasti-prikladi>.

9. McKeever M.P. How to write a business plan. 14th edition. 2019. 345 p.

10. Каторжин А.Д. Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту. *Управління розвитком*. 2013. № 16. С. 109.

11. Бізнес-план: вітчизняний і зарубіжний досвід. Сучасна практика і документація / за заг. ред. В. М. Попова. Харків : Мрія, 2011. 264 с.

12. Business Plans Kit For Dummies. 5th edition. Peterson, Steven D., Jaret, Peter E., Schenck, Barbara Findlay. John Wiley & Sons, 2016. 384 p.

Змістовий модуль 2

ТЕХНОЛОГІЇ РОЗРОБЛЕННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Тема 7. Етапи розробки бізнес-плану. Структура та оформлення бізнес-плану

Етапи формування бізнес-плану: визначення місії та цілей бізнесу; встановлення бажаного стану підприємства; збір необхідної інформації для кожного розділу бізнес-плану; безпосередня розробка окремих розділів і оформлення всього бізнес-плану у вигляді єдиного документа.

Основні стадії формування бізнес-плану та його різновиди.

Структура бізнес-плану: титульний аркуш, зміст, перелік розділів, резюме, характеристика підприємства, характеристика продукції (послуг), що виробляється підприємством, дослідження та аналіз ринків збуту продукції (послуг), характеристика конкурентного середовища та конкурентні переваги, план маркетингової діяльності, план виробничої діяльності підприємства, організаційний план, план охорони навколишнього середовища, фінансовий план та аналіз потенційних ризиків, соціально-економічні наслідки реалізації інвестиційного бізнес-плану, додатки.

Основні вимоги щодо оформлення та складання бізнес-плану. Елементи бізнес-плану та їх зміст.

Процедура оформлення бізнес-плану. Вимоги до оформлення титульного аркуша бізнес-плану. Зміст та резюме бізнес-плану. Меморандум про конфіденційність як елемент етики ділових відносин у бізнес-плануванні.

Опис підприємства, його унікальності та напрямів діяльності.

Література:

1. Бізнес план: що це, як скласти, приклади. *Weblium* від 22.07.2021 р. URL: <https://ua.com/blog/biznes-plan-sho-ce-yak-sklasti-prikladi>.
2. McKeever M.P. How to write a business plan. 14th edition. 2019. 345 p.
3. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування : навч. посібник. / С.Ф. Покропивний, С.М. Соболев, Г.О. Швиданенко, О.Г. Дерев'янка. 2-ге вид., доп. Київ : КНЕУ, 2002. 379 с.
4. Коюда В.О., Пасько М.І. Методологічний підхід до бізнес-планування розвитку підприємства. *Бізнес інформ*. 2015. № 9. С. 394- 402.
5. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.
6. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
7. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
8. Sankaran G., Sasso F., Keczynski R., Chiaraviglio A. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
9. Business Plans Kit For Dummies. 5th edition. Peterson, Steven D., Jaret, Peter E., Schenck, Barbara Findlay. John Wiley & Sons, 2016. 384 p.
10. Коюда В.О., Пасько М.І. Методологічний підхід до бізнес-планування розвитку підприємства. *Бізнес інформ*. 2015. № 9. С. 394- 402.
11. Методичні рекомендації з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів : затверджені Наказом Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 31.08.2010 р. № 73. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.39798.0>.

Тема 8. Характеристика продукту: продукції та послуг

Характеристика продукції (послуг). Загальні параметри ринку продукції.

Опис продукції (послуг) та її якісних характеристик. Конкурентні переваги продукції підприємства. Ідентифікація потенційних споживачів та їх характеристика: тип покупця; територіальне розміщення споживачів продукції підприємства; відношення та особливі вимоги покупців до продукції підприємства; мотиви споживчої поведінки; наявність постійних взаємовідносин з споживачами. Критерії сегментації ринку. Порівняльна оцінка привабливості визначених сегментів ринку. Визначення цільового сегменту ринку.

Прогноз обсягів реалізації продукції. Структура ринку продукту. Конкуренція і конкурентна перевага.

Література:

1. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
2. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
3. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
4. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
5. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
6. Kerczynski R., Jandhyala R., Sankaran G., Dimofte A. Integrated Business Planning. Springer International Publishing, 2018. 276 p.
7. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.
8. Васильців Т.Г. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г. Васильців, Я.Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р.Л. Лупак. Київ : Знання, 2013. 173 с.
9. Методичні рекомендації з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів : затверджені Наказом Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 31.08.2010 р. № 73. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.39798.0>.
10. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. Одеса : ОНЕУ, 2014. 218 с.
11. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.

Тема 9. План маркетингу. Виробничий план

Цілі та логіка розробки маркетинг-плану. Процес визначення цілей і завдань маркетингової діяльності підприємства. Основні етапи процедури дослідження ринку.

Діагностика конкурентного середовища. Методи конкурентного аналізу ринку. Ідентифікація конкурентів та оцінка конкурентної позиції підприємства на ринку. Технологічне та фінансове становище конкурентів, їх сильні та слабкі сторони конкурентів, можлива реакція конкурентів на дії підприємства.

Формування стратегії маркетингу. Реалізація стратегій маркетингу. Вибір та обґрунтування стратегії маркетингу та програм, що її забезпечують. Засоби реалізації стратегії маркетингу. Фінансові потреби на реалізацію плану маркетингу.

Процес ціноутворення і встановлення цін. Політика комунікацій.

Література:

1. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
2. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з 10ед.10. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
3. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
4. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.
5. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
6. Kerczynski R., Jandhyala R., Sankaran G., Dimofte A. Integrated Business Planning. Springer International Publishing, 2018. 276 p.
7. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.
8. Методичні рекомендації з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів : затверджені Наказом Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 31.08.2010 р. № 73. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.39798.0>.
9. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. Одеса : ОНЕУ, 2014. 218 с.
10. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.
11. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за 10ед.. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.

Тема 10. Виробничий план

Зміст виробничого плану. Розробка технологічних та ресурсних аспектів бізнес-плану. Обґрунтування виробничого процесу та методу його організації. Схема виробничих потоків. Виробнича потужність підприємства та рівень її завантаження.

Виробництво і виробнича кооперація. Потреба в довгострокових активах. Планування виробничої потужності підприємства. Потреба в обігових коштах. Прогноз витрат. Основні завдання та структура виробничого плану. Чинники, що впливають на обсяги та детальність інформації у виробничому плані.

Склад та характеристика ресурсів підприємства. Обґрунтування вартості купівлі або оренди основних засобів, витрат на ремонт та амортизаційні відрахування. Перелік необхідних видів сировини, формування виробничих запасів, умови постачання ресурсів. Планування витрат виробництва в розрізі калькуляційних статей.

Розробка заходів забезпечення якості продукції.

Література:

1. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.
2. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.
3. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з 10ед.10. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
4. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
5. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. АМАСО, 2015. 277 p.

6. Carl J. Schramm. *Burn The Business Plan: What Great Entrepreneurs Really Do*. Simon & Schuster, 2018. 434 p.
7. Rowland Gee. *The Retail Start-Up Book: Successfully Plan, Launch and Grow a Business*. Kogan, 2019. 288 p.
8. Barrow C., Barrow P., Brown R. *The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business*. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.
9. Ganesh Sankaran, Federico Sasso, Robert Kepczynski, Alessandro Chiaraviglio. *Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP*. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
10. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за 11ед.. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
11. Михалюк Н.І. *Планування діяльності підприємств : навч. посібник*. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

Тема 11. Організаційний план: цілі, структура, формування

Цілі і структура організаційного плану. Напрямки організаційного планування: організація системи управління підприємства та планування кадрового забезпечення діяльності підприємства. Вибір організаційно-правової форми ведення бізнесу. Визначення організаційної структури підприємства.

Визначення потреб у персоналі. Обґрунтування організаційної структури управління підприємницької діяльності, складу основних підрозділів підприємства, їх функцій, посадових обов'язків та взаємозв'язків в процесі управління. Опис власників, команди менеджерів та зовнішніх консультантів, залучених в процес бізнес-планування.

Основні напрямки кадрової політики підприємства. План соціального розвитку персоналу та охорони праці.

Література:

1. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з 11ед.11. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
2. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
3. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.
4. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.
5. Rowland Gee. *The Retail Start-Up Book: Successfully Plan, Launch and Grow a Business*. Kogan, 2019. 288 p.
6. Barrow C., Barrow P., Brown R. *The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business*. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.
7. Evans V., Tracy B. *The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business*. AMACO, 2015. 277 p.
8. Carl J. Schramm. *Burn The Business Plan: What Great Entrepreneurs Really Do*. Simon & Schuster, 2018. 434 p.
9. Михалюк Н.І. *Планування діяльності підприємств : навч. посібник*. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

Тема 12. Фінансовий план та особливості його формування.

Оцінка ризиків і страхування

Значення, зміст і технологія розробки фінансового плану. Стратегія фінансування. План доходів і видатків. Послідовність складання плану доходів і витрат. Прогнозна оцінка обсягів продажу продукції підприємства. Визначення точки беззбитковості.

План грошових надходжень і виплат. Фактори, що визначають необхідність складання плану руху коштів. Процедура складання плану грошових надходжень і виплат. Планування грошових потоків підприємства.

Планування очікуваних фінансових показників реалізації бізнес-плану. Розрахунки показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності підприємницького проекту. Обґрунтування можливих інвестиційних витрат на реалізацію бізнес-плану та оцінка ефективності використання авансованого капіталу. Статичні та динамічні методи оцінки ефективності проектних рішень.

Суть і класифікація ризиків. Управління ризиками. Причини виникнення та фактори впливу на динаміку ризиків. Розрахунок ризиків бізнес-плану. Якісний та кількісний аналіз підприємницьких ризиків. Основні методи аналізу ризиків: імовірнісного аналізу, експертного аналізу, аналогів, аналізу показників граничного рівня, чутливості проекту, сценаріїв розвитку проекту, побудови «дерева рішень» проекту, імітаційні.

Способи зниження ризиків. Оцінка ризиків і страхування. Вибір ефективних методів зниження ризиків.

Література:

1. Данік Н.В. Бізнес-планування як інструмент здійснення фінансового менеджменту в сучасних умовах розвитку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2015. Вип. 2. С. 81–84.
2. Ларка Л.С., Нелюб К.П. Бізнес-планування в системі економічного управління підприємством. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Економічні науки*. 2016. № 27 (1199). С. 3-7.
3. Barrow C., Barrow P., Brown R. *The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business*. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.
4. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.
8. Свед М. Мислення за принципом Чорної скриньки. Як звести ризик до мінімуму. Київ : КМ-БУКС, 2018. 464 с.
9. Загурський О. Управління ризиками. Київ : Університет Україна, 2016. 244 с.
10. Aven T., Zio E. *Knowledge in Risk Assessment and Management*. Wiley, 2018. 346 p.
11. Chapelle A. *Operational Risk Management: Best Practices in the Financial Services Industry*. Wiley, 2019. 272 p.
12. Wilderer P.A., Renn O., Grambow M. et al. *Sustainable Risk Management*. Springer, 2017. 285 p.
13. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
14. Донець Л.І. Економічні ризики 12е 12ед.1212 їх вимірювання : навч. посібн. Київ : Центр 12ед.1212ьної літератури, 2006. 312 с.
15. Коваленко В. Фінансові ризики та шляхи їх мінімізації. Правовий аспект. Київ : Знання, 2011. 320 с.

16. Мостенська Т., Шинкарук Л. Інвестиційний менеджмент : навч. посібн. Київ : Кондор, 2017. 308 с.

17. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

Тема 13. Оформлення, презентація та експертиза бізнес-плану

Процедура оформлення бізнес-плану.

Цілі, завдання і організація проведення презентації бізнес-плану. Сутність презентації бізнес-плану. Чинники, що приваблюють потенційних кредиторів та інвесторів до фінансування підприємницького проекту.

Організація проведення презентації бізнес-плану. Тривалість та форма презентації бізнес-плану. Способи підвищення ефективності презентації бізнес-плану. Попереднє ознайомлення з бізнес-планом учасників презентації. Вдалий вибір форми проведення презентації та методів встановлення контактів з учасниками презентації.

Експертиза бізнес-плану. Зміст експертизи бізнес-плану, доцільність та особливості її проведення. Предмет експертизи бізнес-плану. Наслідки проведення експертизи.

Література:

1. Перезова І.В., Кафка С.М., Запхляк І.Б. Експертиза бізнес-плану як ключовий елемент успіху підприємницької ідеї. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2016. № 8. С. 89–96.

2. Чичун В.А., Паламарчук В.Д. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності. URL: <http://intkonf.org/ken-chichun-va-palamarchuk-vd-biznes-planuvannya-yak-faktor-uspishnoyi-pidpriemnitskoyi-diyalnosti/>

3. Смаковська Ю. Критерії експертної оцінки бізнес-плану підприємницького проекту. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. Вип. 19. С. 434-438.

4. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. Одеса : ОНЕУ, 2014. 218 с.

5. Горбаченко С.А. Аналіз підприємницьких проектів / С.А. Горбаченко, В.А. Карпов. Одеса: ОНЕУ, 2013. 241 с.

6. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.

7. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.

8. Бланк С., Дорф Б. Священна книга стартапера. Як збудувати успішну компанію / пер. з 13ед. Н. Валевська. Київ : Наш формат, 2019. 512 с.

9. Райз Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля / пер. з 13ед. О. Яцини. Харків : Vivat, 2016. 368 с.

10. Kerczynski R., Jandhyala R., Sankaran G., Dimofte A. Integrated Business Planning. Springer International Publishing, 2018. 276 p.

11. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.

12. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.

13. Шаповалова Т.В. Бізнес-планування в інноваційному підприємстві (на допомогу звільненим у запас військовослужбовцям) : навч. посіб. / МФСА. Київ : Друкарський двір Олега Федорова, 2015, 134 с.

14. Sankaran G., Sasso F., Kerczynski R., Chiaraviglio A. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.

15. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

16. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за 13ед.. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ (денна форма навчання)

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практ. заняття	Тренінг, КПЗ	Самост. робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Діловий розвиток та планування підприємницьких структур</i>						
Тема 1. Поняття ділового розвитку підприємницьких структур.	2	1	3	8	0,25	Модерація
Тема 2. Сутність планування ділового розвитку фірми.	2	1		8	-	Тести, обговорення
Тема 3. Вибір та обґрунтування стратегії розвитку організації.	2	1		8	0,25	Тести, обговорення
Тема 4. Сутність планування в ринковій економіці.	2	0,5		8	0,25	Тести, обговорення
Тема 5. Стратегічне й оперативне (тактичне) планування. Процес планування в економічній організації.	2	1		8	0,25	Тести, вправи
Тема 6. Бізнес-планування підприємницької діяльності: методична характеристика.	2	1		8	0,25	Ділова гра
<i>Змістовий модуль 2. Технології розроблення та обґрунтування бізнес-плану</i>						
Тема 7. Етапи розробки бізнес-плану. Структура та оформлення бізнес-плану.	2	1	3	8	0,25	Тести, обговорення
Тема 8. Характеристика продукту: продукції та послуг.	2	1		8	0,25	Тести, вправи
Тема 9. План маркетингу.	2	1		8	0,25	Тести, вправи
Тема 10. Виробничий план	2	1		8		
Тема 11. Організаційний план: цілі, структура, формування.	2	1		8	0,25	Тести, вправи
Тема 12. Фінансовий план та особливості його формування. Оцінка ризиків і страхування.	2	1		8	0,25	Тести, вправи
Тема 13. Оформлення, презентація та експертиза бізнес-плану.	2	0,5		6	0,25	Презентації, обговорення
Разом	26	12	6	102	2	-

(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин				
	Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Індивід. робота	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Діловий розвиток та планування підприємницьких структур</i>					
Тема 1. Поняття ділового розвитку підприємницьких структур.	0,5	0,25	10	-	Модерація
Тема 2. Сутність планування ділового розвитку фірми.	0,5	0,25	10	-	Тести, обговорення
Тема 3. Вибір та обґрунтування стратегії розвитку організації.	0,5	0,25	10	-	Тести, обговорення
Тема 4. Сутність планування в ринковій економіці.	0,5	0,25	10	-	Тести, обговорення
Тема 5. Стратегічне й оперативне (тактичне) планування. Процес планування в економічній організації.	0,5	0,5	12	-	Тести, вправи
Тема 6. Бізнес-планування підприємницької діяльності: методична характеристика.	0,5	0,5	12	-	Ділова гра
<i>Змістовий модуль 2. Технології розроблення та обґрунтування бізнес-плану</i>					
Тема 7. Етапи розробки бізнес-плану. Структура та оформлення бізнес-плану.	0,5	0,25	12	-	Тести, обговорення
Тема 8. Характеристика продукту: продукції та послуг.	0,5	0,25	10	-	Тести, обговорення
Тема 9. План маркетингу.	1	0,25	10	-	Тести, вправи
Тема 10. Виробничий план	1	0,25	10		
Тема 11. Організаційний план: цілі, структура, формування.	0,5	0,25	10	-	Тести, вправи
Тема 12. Фінансовий план та особливості його формування. Оцінка ризиків і страхування.	1	0,5	12	-	Тести, вправи
Тема 13. Оформлення, презентація та експертиза бізнес-плану.	0,5	0,25	10	-	Тести, вправи
Разом	8	4	138	-	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

Тема: Поняття ділового розвитку підприємницьких структур

Мета: формування поглядів на підприємство як інноваційну динамічну сферу діяльності та її планування; розуміння основних підприємницьких бізнес-моделей та сутності ділового розвитку фірми, логіки формування та впровадження бізнес-ідей.

Питання для обговорення:

1. Теоретичні основи бізнесу.
2. Обумовленість і необхідність планування у підприємстві.
3. Принципи планування в економічній організації.
4. Сутність і значення бізнес-планування в управлінні підприємством.
5. Підприємницькі бізнес-моделі.
6. Сутність ділового розвитку фірми. Життєвий цикл бізнес-ідей.
7. Логіка формування та впровадження бізнес-ідей.

Вирішення практичних завдань. Модерація.

Література:

1. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
2. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
3. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
4. Бланк С., Дорф Б. Священна книга стартапера. Як збудувати успішну компанію / пер. з англ. Н. Валевська. Київ : Наш формат, 2019. 512 с.
5. Райз Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля / пер. з англ. О. Яцини. Харків : Vivat, 2016. 368 с.
6. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
7. Бабець Є.К., Максимчук А. Г., Стасюк В. П. та ін. Основи менеджменту : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2017. 496 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: Сутність планування ділового розвитку фірми

Мета: засвоєння суті планування ділового розвитку суб'єкта господарювання, поняття ділового циклу та культури планування ділового розвитку у підприємстві.

Питання для обговорення:

1. Планування ділового розвитку.
2. Поняття та характеристика ділового циклу.
3. Поняття культури планування ділового розвитку.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
2. McKeever M.P. How to write a business plan. 14th edition. 2019. 345 p.
3. Kerczynski R., Jandhyala R., Sankaran G., Dimofte A. Integrated Business Planning. Springer International Publishing, 2018. 276 p.

4. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.
5. Sankaran G., Sasso F., Kepczynski R., Chiaraviglio A. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
6. Васильців Т.Г. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г. Васильців, Я.Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р.Л. Лупак. Київ : Знання, 2013. 173 с.
7. Бабець Є.К., Максимчук А. Г., Стасюк В. П. та ін. Основи менеджменту : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2017. 496 с.
8. Коваленко Н.О., Столярчук Н.В. Бізнес-планування як елемент управління авіаційними підприємствами в умовах світової пандемічної кризи. *Науковий огляд*. 2020. № 9 (72). URL: <https://oaji.net/articles/2021/797-1611384319.pdf>.
9. Integrated Business Planning / R. Kepczynski, R. Jandhyala, G. Sankaran, A. Dimofte. Springer International Publishing, 2018. 276 p.
10. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

Тема: Вибір та обґрунтування стратегії розвитку організації

Мета: засвоєння теоретичних основ і практичних навичок у виборі та обґрунтуванні стратегії розвитку організації.

Питання для обговорення:

1. Аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища організації.
2. Визначення напрямку розвитку організації. Бачення, місія, цілі розвитку.
3. Стратегічний аналіз розвитку організації.
4. Планування стратегічної поведінки.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
2. Бабець Є.К., Максимчук А.Г., Стасюк В.П. та ін. Основи менеджменту : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2017. 496 с.
3. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
4. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фешур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
5. Rowland Gee. The Retail Start-Up Book: Successfully Plan, Launch and Grow a Business. Kogan, 2019. 288 p.
6. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.
7. Integrated Business Planning / R. Kepczynski, R. Jandhyala, G. Sankaran, A. Dimofte. Springer International Publishing, 2018. 276 p.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Сутність планування в ринковій економіці

Мета: засвоєння сутності планування, його місця у системі управління підприємством, опанування технологією планування у підприємстві.

Питання для обговорення:

1. Об'єктивна необхідність планової діяльності в умовах ринкової економіки.
2. Місце планування в системі менеджменту.

3. Форми планування і види планів.
4. Технологія планування у підприємстві.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
2. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
3. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. Одеса : ОНЕУ, 2014. 218 с.
4. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства : навч. посібник. Київ : Каравела, 2003. 432 с.
5. Business Plans Kit For Dummies. 5th edition. Peterson, Steven D., Jaret, Peter E., Schenck, Barbara Findlay. John Wiley & Sons, 2016. 384 p.
6. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. АМАСО, 2015. 277 p.
7. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
8. Райз Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля / пер. з англ. О. Яцини. Харків : Vivat, 2016. 368 с.
9. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: Стратегічне й оперативне (тактичне) планування.

Процес планування в економічній організації

Мета: опанування теоретичних основ та практичних навичок стратегічного та оперативного планування на підприємстві.

Питання для обговорення:

1. Поняття стратегічного й оперативного планування.
2. Процес планування в організації.
3. Система планів організації.
4. Методи планування у підприємстві.
5. Вимоги до технології (процедури) планування.
6. Організація внутрішньовиробничого планування.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Бабець Є.К., Максимчук А. Г., Стасюк В. П. та ін. Основи менеджменту : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2017. 496 с.
2. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
3. Джелла А.Н. Стратегічне планування діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки : науковий економічний журнал*. Київ : Національна академія управління, 2012. С. 38–46.
4. Мартиненко М., Ігнатєва І. Стратегічний менеджмент : підруч. Київ : Каравела, 2013. 319 с.
5. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
6. Янковець Т.М. Економічна сутність бізнес-плану інноваційного проекту. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Економіка. 2013. Вип. 38. С. 317-321.
7. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема: Бізнес-планування підприємницької діяльності: методична характеристика

Мета: узагальнення теоретичних уявлень про місце і роль бізнес-плану серед планових документів підприємства, опанування методиками структуризації бізнес-планів та особливостями змістового наповнення його складових.

Питання для обговорення:

1. Сутнісна характеристика бізнес-планування у підприємницькій діяльності.
2. Функції та цілі розробки бізнес-плану.
3. Формування інформаційного поля бізнес-плану.
4. Загальна методологія розробки бізнес-плану.

Виршення практичних завдань.

Література:

1. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
2. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.
3. Sankaran G., Sasso F., Keczynski R., Chiaraviglio A. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
4. Васильців Т.Г. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г. Васильців, Я.Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р.Л. Лупак. Київ : Знання, 2013. 173 с.
5. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
6. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. AMACO, 2015. 277 p.
7. Carl J. Schramm. Burn The Business Plan: What Great Entrepreneurs Really Do. Simon & Schuster, 2018. 434 p.
8. Бізнес план: що це, як скласти, приклади. *Weblium* від 22.07.2021 р. URL: <https://ua..com/blog/biznes-plan-sho-ce-yak-sklasti-prikladi>.
9. McKeever M.P. How to write a business plan. 14th edition. 2019. 345 p.
10. Каторжин А.Д. Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту. *Управління розвитком*. 2013. № 16. С. 109.
11. Бізнес-план: вітчизняний і зарубіжний досвід. Сучасна практика і документація / за заг. ред. В. М. Попова. Харків : Мрія, 2011. 264 с.
12. Business Plans Kit For Dummies. 5th edition. Peterson, Steven D., Jaret, Peter E., Schenck, Barbara Findlay. John Wiley & Sons, 2016. 384 p.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

Тема: Етапи розробки бізнес-плану. Структура та оформлення бізнес-плану

Мета: засвоєння теоретичних основ та практичних навичок у поетапному формуванні бізнес-плану підприємства. Засвоєння теоретичних основ організації процесу бізнес-планування на підприємстві, вивчення організаційних, інформаційних, аналітичних та технічних аспектів бізнес-планування, ознайомлення із логікою, методиками та стадіями розробки бізнес-плану

Питання для обговорення:

1. Підприємницькі ідеї як продукт розумової діяльності людини.
2. Етапи формування бізнес-плану:
 - 2.1. Визначення місії та цілей бізнесу

- 2.3. Встановлення бажаного стану підприємства.
- 2.4. Збір необхідної інформації для кожного розділу бізнес-плану.
- 2.5. Безпосереднє розроблення окремих розділів і оформлення бізнес-плану.
3. Основні стадії формування бізнес-плану та його різновиди.
4. Структура бізнес-плану.
5. Основні вимоги щодо оформлення та складання бізнес-плану.
6. Складання резюме бізнес-плану.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Бізнес план: що це, як скласти, приклади. *Weblium* від 22 липня 2021 року. URL: <https://ua..com/blog/biznes-plan-sho-ce-yak-sklasti-prikladi>.
2. McKeever M.P. How to write a business plan. 14th edition. 2019. 345 p.
3. Ganesh Sankaran, Federico Sasso, Robert Kepczynski, Alessandro Chiaraviglio. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
4. Коюда В.О., Пасько М.І. Методологічний підхід до бізнес-планування розвитку підприємства. *Бізнес інформ.* 2015. № 9. С. 394- 402.
5. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.
6. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
7. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
8. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.
9. Шаповалова Т.В. Бізнес-планування в інноваційному підприємстві (на допомогу звільненим у запас військовослужбовцям) : навч. посіб. / МФСА. Київ : Друкарський двір Олега Федорова, 2015, 134 с.
10. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема: Характеристика продукту: продукції та послуг

Мета: засвоєння теоретичних і практичних аспектів представлення продукції (послуг) підприємства у бізнес-плані, методології діагностики кон'юнктури ринку та конкурентного середовища, ідентифікації цільових сегментів підприємства та конкурентних сил на ринку.

Питання для обговорення:

1. Характеристика продукції (послуг).
2. Прогноз обсягів реалізації продукції.
3. Структура ринку продукту.
4. Конкуренція і конкурентна перевага.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки.* 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.

2. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.
3. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
4. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
5. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. AMACO, 2015. 277 p.
6. Carl J. Schramm. Burn The Business Plan: What Great Entrepreneurs Really Do. Simon & Schuster, 2018. 434 p.
7. Rowland Gee. The Retail Start-Up Book: Successfully Plan, Launch and Grow a Business. Kogan, 2019. 288 p.
8. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.
9. Ganesh Sankaran, Federico Sasso, Robert Kepczynski, Alessandro Chiaraviglio. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
10. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
11. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 9

Тема: План маркетингу.

Мета: засвоєння теоретичних основ планування маркетингового плану підприємства, використання інструментарію розробки комплексу маркетингових заходів для активізації обсягів збуту продукції, опанування методиками прогнозування комерційних параметрів реалізації бізнес-плану.

Питання для обговорення:

1. Цілі та логіка розробки маркетинг-плану.
2. Формування стратегії маркетингу.
3. Реалізація стратегій маркетингу.
4. Процес ціноутворення і встановлення цін.
5. Політика комунікацій.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
2. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
3. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
4. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.
5. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
6. Kepczynski R., Jandhyala R., Sankaran G., Dimofte A. Integrated Business Planning. Springer International Publishing, 2018. 276 p.
7. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.

8. Методичні рекомендації з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів : затверджені Наказом Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 31.08.2010 р. № 73. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.39798.0>.

9. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. Одеса : ОНЕУ, 2014. 218 с.

10. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.

11. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 10

Тема: Виробничий план

Мета: засвоєння теоретичних основ планування організації виробничого процесу та формування системи управління підприємством, застосування методик планування ресурсного забезпечення майбутньої підприємницької діяльності.

Питання для обговорення:

1. Виробництво і виробнича кооперація.
2. Потреба в довгострокових активах.
3. Планування виробничої потужності підприємства.
4. Потреба в обігових коштах.
5. Прогноз витрат.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.

2. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.

3. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.

4. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.

5. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. AMACO, 2015. 277 p.

6. Carl J. Schramm. Burn The Business Plan: What Great Entrepreneurs Really Do. Simon & Schuster, 2018. 434 p.

7. Rowland Gee. The Retail Start-Up Book: Successfully Plan, Launch and Grow a Business. Kogan, 2019. 288 p.

8. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.

9. Ganesh Sankaran, Federico Sasso, Robert Kepczynski, Alessandro Chiaraviglio. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 11

Тема: Організаційний план: цілі, структура, формування

Мета: засвоєння теоретичних основ планування системи управління підприємством, застосування методик планування кадрового забезпечення майбутньої підприємницької діяльності.

Питання для обговорення:

1. Цілі і структура організаційного плану.
2. Вибір організаційно-правової форми ведення бізнесу.

3. Визначення потреб у персоналі.
4. Визначення організаційної структури підприємства.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
2. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
3. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.
4. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.
5. Rowland Gee. The Retail Start-Up Book: Successfully Plan, Launch and Grow a Business. Kogan, 2019. 288 p.
6. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.
7. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. AMACO, 2015. 277 p.
8. Carl J. Schramm. Burn The Business Plan: What Great Entrepreneurs Really Do. Simon & Schuster, 2018. 434 p.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 12

Тема: Фінансовий план та особливості його формування.

Оцінка ризиків і страхування

Мета: засвоєння теоретичних основ технології розробки фінансового плану підприємства, опанування методології формування плану доходів і витрат, плану руху готівки та планового проектного балансу; засвоєння теоретичних основ планування ризиків підприємницької діяльності, практичне застосування методик аналізу рівня ризиковості проектних рішень, засвоєння методів управління ризиками бізнес-плану.

Питання для обговорення:

1. Значення, зміст і технологія розробки фінансового плану.
2. Стратегія фінансування.
3. План доходів і видатків.
4. Визначення точки беззбитковості.
5. Очікувані фінансові показники.
6. Суть і класифікація ризиків. Управління ризиками.
7. Причини виникнення та фактори впливу на динаміку ризиків.
8. Розрахунок ризиків бізнес-плану.
9. Способи зниження ризиків

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Данік Н.В. Бізнес-планування як інструмент здійснення фінансового менеджменту в сучасних умовах розвитку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2015. Вип. 2. С. 81–84.
2. Ларка Л.С., Нелюб К.П. Бізнес-планування в системі економічного управління підприємством. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. *Економічні науки*. 2016. № 27 (1199). С. 3-7.
3. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
4. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.

5. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.
6. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. АМАСО, 2015. 277 p.
7. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.
8. Лаврів Л.А. Бізнес-планування у діяльності організації: базові процедури та основні методичні підходи. *Інноваційна економіка*. 2013. № 10. С. 104-111.
9. Методичні рекомендації з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів : затверджені Наказом Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 31.08.2010 р. № 73. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.39798.0>.
10. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.
11. Свед М. Мислення за принципом Чорної скриньки. Як звести ризик до мінімуму. Київ : КМ-БУКС, 2018. 464 с.
12. Вітлінський В.В. Ризикологія в економіці та підприємництві : монографія. Київ : КНЕУ, 2014. 480 с.
13. Chapelle A. Operational Risk Management: Best Practices in the Financial Services Industry. Wiley, 2019. 272 p.
14. Wilderer P.A., Renn O., Grambow M. et al. Sustainable Risk Management. Springer, 2017. 285 p.
15. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
16. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : навч. посібн. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
17. Коваленко В. Фінансові ризики та шляхи їх мінімізації. Правовий аспект. Київ : Знання, 2011. 320 с.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 13

Тема: Оформлення, презентація та експертиза бізнес-плану

Мета: засвоєння процедур оформлення змістового наповнення бізнес-плану та подачі планової інформації зацікавленим сторонам, опанувати принципи організації проведення презентації бізнес-плану та експертної оцінки рівня досяжності поставлених планових цілей.

Питання для обговорення:

1. Процедура оформлення бізнес-плану.
2. Цілі, завдання і організація проведення презентації бізнес-плану.
3. Експертиза бізнес-плану.

Вирішення практичних завдань.

Література:

1. Перезозова І.В., Кафка С.М., Запхляк І.Б. Експертиза бізнес-плану як ключовий елемент успіху підприємницької ідеї. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2016. № 8. С. 89–96.
2. Чичун В.А., Паламарчук В.Д. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності. URL: <http://intkonf.org/ken-chichun-va-palamarchuk-vd-biznes-planuvannya-yak-faktor-uspishnoyi-pidpriemnitskoyi-diyalnosti/>
3. Смаковська Ю. Критерії експертної оцінки бізнес-плану підприємницького проекту. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. Вип. 19. С. 434-438.
4. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. Одеса : ОНЕУ, 2014. 218 с.
5. Горбаченко С.А. Аналіз підприємницьких проектів / С.А. Горбаченко, В.А. Карпов. Одеса: ОНЕУ, 2013. 241 с.
6. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.

7. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
8. Бланк С., Дорф Б. Священна книга стартапера. Як збудувати успішну компанію / пер. з англ. Н. Валецька. Київ : Наш формат, 2019. 512 с.
9. Райз Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля / пер. з англ. О. Яцини. Харків : Vivat, 2016. 368 с.
10. Kerczynski R., Jandhyala R., Sankaran G., Dimofte A. Integrated Business Planning. Springer International Publishing, 2018. 276 p.
11. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.
12. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.
13. Шаповалова Т.В. Бізнес-планування в інноваційному підприємстві (на допомогу звільненим у запас військовослужбовцям) : навч. посіб. / МФСА. Київ : Друкарський двір Олега Федорова, 2015, 134 с.
14. Sankaran G., Sasso F., Kerczynski R., Chiaraviglio A. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
15. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
16. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота проводиться під керівництвом викладача в позааудиторний час за окремим графіком з урахуванням потреб і можливостей студента і передбачає активну і творчу його діяльність з оволодіння матеріалом та набуття умінь самостійного мислення і самоконтролю. Результатом такої роботи є виконання та захист комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ) щодо написання бізнес-плану.

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Тренінг-курс з бізнес-планування» є важливою складовою навчального процесу, яка передбачає поглиблення, узагальнення і закріплення теоретичних знань щодо сучасних методик бізнес-планування та застосування здобутих вмінь для вирішення практичних завдань із планування та обґрунтування підприємницьких проектів.

Метою виконання КПЗ з дисципліни «Тренінг-курс з бізнес-планування» є застосування набутих теоретичних знань та вироблення практичних навичок бізнес-планування та обґрунтування його змістового наповнення, враховуючи особливості бізнес-діяльності та вимоги зацікавлених у результатах проекту сторін.

У комплексному практичному індивідуальному завданні встановлено зміст і послідовність підготовки розділів бізнес-плану та відповідних розрахунків зі створення та організації діяльності модельованої підприємницької фірми.

Кожен студент виконує КПЗ за даними одного з варіантів, номер якого встановлює викладач, який і завіряє бланк завдання поданий у додатку 5 робочого зошита.

Зміст КПЗу:

1. Визначення трудомісткості річної виробничої програми.
2. Розрахунок необхідної кількості робочих місць.
3. Розрахунок чисельності робітників.
4. Розрахунок фонду заробітної плати.
5. Розрахунок вартості основних засобів.
6. Визначення суми річних амортизаційних відрахувань
7. Розрахунок витрат матеріалів, палива, комплектуючих виробів і купованих напівфабрикатів.
8. Складання кошторисів витрат на управління та обслуговування виробничого процесу.
9. Складання планової калькуляції собівартості і розрахунок гуртової ціни виробу.
10. Розрахунок основних техніко-економічних показників роботи цеху.
11. Висновки.

Робочий зошит для виконання КППЗу можна завантажити на сторінці навчальної дисципліни «Тренінг-курс з бізнес-планування» у системі MOODLE-ЗУНУ за посиланням: <https://moodle.wunu.edu.ua/mod/assign/view.php?id=145512>.

Порядок подання та захисту КППЗ:

1. Завершене КППЗ подається студентами лише у письмовій формі з повноцінним внутрішнім наповненням зазначених позицій змісту завдання.
2. КППЗ виконується відповідно до встановлених керівником курсу графіків, дотримання яких є необхідною умовою допуску до здачі змістових модулів.
3. Оцінка за КППЗ виставляється на основі результатів перевірки змісту завдання та його захисту згідно з розкладом.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота є основним засобом засвоєння студентом матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять без участі викладача, метою якої є забезпечення системності знань та засобів навчання, здатності до творчої праці, вміння використовувати набуті знання для вирішення практичних завдань.

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Поняття ділового розвитку підприємницьких структур. 1. Теоретичні основи бізнесу. 2. Обумовленість і необхідність планування у підприємстві. 3. Принципи планування в економічній організації. 4. Сутність і значення бізнес-планування в управлінні підприємством. 5. Підприємницькі бізнес-моделі. 6. Сутність ділового розвитку фірми. Життєвий цикл бізнес-	8	10

	ідей. 7. Логіка формування та впровадження бізнес-ідей.		
2	Тема 2. Сутність планування ділового розвитку фірми. 1. Планування ділового розвитку. 2. Поняття та характеристика ділового циклу. 3. Поняття культури планування ділового розвитку.	8	10
3	Тема 3. Вибір та обґрунтування стратегії розвитку організації. 1. Аналіз зовнішнього і внутрішнього середовища організації. 2. Визначення напрямку розвитку організації. Бачення, місія, цілі розвитку. 3. Стратегічний аналіз розвитку організації. 4. Планування стратегічної поведінки.	8	10
4	Тема 4. Сутність планування в ринковій економіці. 1. Об'єктивна необхідність планової діяльності в умовах ринкової економіки. 2. Місце планування в системі менеджменту. 3. Форми планування і види планів. 4. Технологія планування у підприємстві.	8	10
5	Тема 5. Стратегічне й оперативне (тактичне) планування. Процес планування в економічній організації. 1. Поняття стратегічного й оперативного планування. 2. Процес планування в організації. 3. Система планів організації. 4. Методи планування у підприємстві. 5. Вимоги до технології (процедури) планування. 6. Організація внутрішньовиробничого планування.	8	12
6	Тема 6. Бізнес-планування підприємницької діяльності: методична характеристика. 1. Сутнісна характеристика бізнес-планування у підприємницькій діяльності. 2. Функції та цілі розробки бізнес-плану. 3. Формування інформаційного поля бізнес-плану. 4. Загальна методологія розробки бізнес-плану.	8	12
7	Тема 7. Етапи розробки бізнес-плану. Структура та оформлення бізнес-плану 1. Підприємницькі ідеї як продукт розумової діяльності людини. 2. Етапи формування бізнес-плану: 2.1. Визначення місії та цілей бізнесу 2.3. Встановлення бажаного стану підприємства. 2.4. Збір необхідної інформації для кожного розділу бізнес-плану. 2.5. Безпосереднє розроблення окремих розділів і оформлення бізнес-плану.	8	12

	3. Основні стадії формування бізнес-плану та його різновиди. 4. Структура бізнес-плану. 5. Основні вимоги щодо оформлення та складання бізнес-плану		
8	Тема 8. Характеристика продукту: продукції та послуг. 1. Характеристика продукції (послуг). 2. Прогноз обсягів реалізації продукції. 3. Структура ринку продукту. 4. Конкуренція і конкурентна перевага.	8	10
9	Тема 9. План маркетингу. 1. Цілі та логіка розробки маркетинг-плану. 2. Формування стратегії маркетингу. 3. Реалізація стратегій маркетингу. 4. Процес ціноутворення і встановлення цін. 5. Політика комунікацій.	8	10
10	Тема 10. Виробничий план. 1. Виробництво і виробнича кооперація. 2. Потреба в довгострокових активах. 3. Планування виробничої потужності підприємства. 4. Потреба в обігових коштах. 5. Прогноз витрат.	8	10
11	Тема 11. Організаційний план: цілі, структура, формування. 1. Цілі і структура організаційного плану. 2. Вибір організаційно-правової форми ведення бізнесу. 3. Визначення потреб у персоналі. 4. Визначення організаційної структури підприємства.	8	10
12	Тема 12. Фінансовий план та особливості його формування. 1. Значення, зміст і технологія розробки фінансового плану. 2. Стратегія фінансування. 3. План доходів і видатків. 4. Визначення точки беззбитковості. 5. Очікувані фінансові показники. 6. Суть і класифікація ризиків. Управління ризиками. 7. Причини виникнення та фактори впливу на динаміку ризиків. 8. Розрахунок ризиків бізнес-плану. 9. Способи зниження ризиків.	8	12
13	Тема 13. Оформлення, презентація та експертиза бізнес-плану. 1. Процедура оформлення бізнес-плану. 2. Цілі, завдання і організація проведення презентації бізнес-плану. 3. Експертиза бізнес-плану.	6	10
РАЗОМ:		102	138

8. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Тематика тренінгу

1. Start-up: технологія створення та підтримки. Як підготувати бізнес-план успішного та дієвого стартапу.
2. Розвиток навичок публічної презентації бізнес-плану.

Структура, організація і проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у студентському колективі, встановленні правил проведення тренінгового заняття (ділової гри) та умов підбиття підсумків. Ознайомлення студентів з роздатковим матеріалом: сценарієм ділової гри, бланками документів, таблицями і т.п.
3. **Практична частина** реалізується групою чи підгрупами студентів чисельністю у 3-6 осіб шляхом виконання завдань ділової гри чи проблемних питань тренінгового заняття.
4. **Підведення підсумків** відбувається шляхом обговорення результатів виконаних тренінгового завдання групою чи підгрупами студентів. Обмін думками з питань, які виносились на тренінгові заняття.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни “Підприємництво” використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПЗ;
- письмова робота;
- екзамен.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30 %	40 %	30 %
1. Усне опитування під час заняття. (6 тем по 7 балів = 42 бали) 2. Письмова робота = 58 балів.	1. Усне опитування під час заняття (7 тем по 8 балів = 56 балів). 2. Письмова робота = 46 балів.	1. Виконання завдань під час тренінгу = 20 балів. 2. Написання та захист КПЗ = 80 балів. .

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор Epson EB-505	1-13
2.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-13

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.
2. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.
3. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців, Р.Л. Лупак, Р.Р. Білик. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
4. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.
5. Кучеренко В.Р., Карпов В.А., Маркітан О.С. Бізнес-планування фірми : навч. посіб. Київ : Знання, 2017. 423 с.
6. Макаренко С.М., Олійник Н.М. Бізнес планування : навч.-метод. посібн. для студ. Херсон : ТОВ «ВКФ «Стар» ЛТД», 2017. 224 с.
7. Шаповалова Т.В. Бізнес-планування в інноваційному підприємстві (на допомогу звільненим у запас військовослужбовцям) : навч. посіб. / МФСА. Київ : Друкарський двір Олега Федорова, 2015, 134 с.
8. Бланк С., Дорф Б. Священна книга стартапера. Як збудувати успішну компанію / пер. з англ. Н. Валецька. Київ : Наш формат, 2019. 512 с.
9. Райз Е. Стартап без помилок. Посібник зі створення успішного бізнесу з нуля / пер. з англ. О. Яцини. Харків : Vivat, 2016. 368 с.
10. Вассерман Н. Дилеми засновника бізнесу. Як попередити помилки й уникнути їх під час створення стартапу / пер. з англ. А. Клімової. Харків : Vivat, 2017. 480 с.
11. McKeever M.P. How to write a business plan. 14th edition. 2019. 345 p.
12. Kerczynski R., Jandhyala R., Sankaran G., Dimofte A. Integrated Business Planning. Springer International Publishing, 2018. 276 p.
13. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.
14. Sankaran G., Sasso F., Kerczynski R., Chiaraviglio A. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
15. Васильців Т.Г. Бізнес-планування: навч. посіб. / Т.Г. Васильців, Я.Д. Качмарик, В.І. Блонська, Р.Л. Лупак. Київ : Знання, 2013. 173 с.
16. Бабець Є.К., Максимчук А. Г., Стасюк В. П. та ін. Основи менеджменту : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2017. 496 с.
17. Данік Н.В. Бізнес-планування як інструмент здійснення фінансового менеджменту в сучасних умовах розвитку України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2015. Вип. 2. С. 81–84.

18. Карпов В.А. Планування та аналіз підприємницьких проектів. Одеса : ОНЕУ, 2014. 218 с.
19. Горбаченко С.А. Аналіз підприємницьких проектів / С.А. Горбаченко, В.А. Карпов. Одеса: ОНЕУ, 2013. 241 с.
20. Михайленко О., Годун В., Юхименко Є. Розробка бізнес-плану підприємства. *Економічні науки*. 2021. № 6. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-6-94-43>.
21. Коваленко Н.О., Столярчук Н.В. Бізнес-планування як елемент управління авіаційними підприємствами в умовах світової пандемічної кризи. *Науковий огляд*. 2020. № 9 (72). URL: <https://oaji.net/articles/2021/797-1611384319.pdf>.
22. Integrated Business Planning / R. Kepczynski, R. Jandhyala, G. Sankaran, A. Dimofte. Springer International Publishing, 2018. 276 p.
23. Business Plans Kit For Dummies. 5th edition. Peterson, Steven D., Jaret, Peter E., Schenck, Barbara Findlay. John Wiley & Sons, 2016. 384 p.
24. Evans V., Tracy B. The standout business plan : make it irresistible, and get the funds you need for your startup or growing business. AMACO, 2015. 277 p.
25. Carl J. Schramm. Burn The Business Plan: What Great Entrepreneurs Really Do. Simon & Schuster, 2018. 434 p.
26. Rowland Gee. The Retail Start-Up Book: Successfully Plan, Launch and Grow a Business. Kogan, 2019. 288 p.
27. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook: A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 9th edition. Kogan, 2019. 376 p.
28. Ganesh Sankaran, Federico Sasso, Robert Kepczynski, Alessandro Chiaraviglio. Improving Forecasts with Integrated Business Planning: From Short-Term to Long-Term Demand Planning Enabled by SAP IBP. 1st ed. Springer International Publishing, 2019. 430 p.
29. Тарасюк Г.М., Шваб Л.І. Планування діяльності підприємства : навч. посібник. Київ : Каравела, 2003. 432 с.
30. Бізнес план: що це, як скласти, приклади. *Weblium* від 22.07.2021 р. URL: <https://ua..com/blog/biznes-plan-sho-ce-yak-sklasti-prikladi>.
31. Ларка Л.С., Нелюб К.П. Бізнес-планування в системі економічного управління підприємством. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. *Економічні науки*. 2016. № 27 (1199). С. 3-7.

Додаткові:

1. Джелла А.Н. Стратегічне планування діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки : науковий економічний журнал*. Київ : Національна академія управління, 2012. С. 38–46.
2. Каторжин А.Д. Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту. *Управління розвитком*. 2013. № 16. С. 109.

3. Коюда В.О., Пасько М.І. Методологічний підхід до бізнес-планування розвитку підприємства. *Бізнес Інформ*. 2015. № 9. С. 212.
4. Мартиненко М., Ігнат'єва І. Стратегічний менеджмент : підруч. Київ : Каравела, 2013. 319 с.
5. Мельнікова О.М., Тульчинська С.О. Удосконалення процесу бізнес-планування. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2014. № 8. С. 83–86.
6. Перевозова І.В., Кафка С.М., Запхляк І.Б. Експертиза бізнес-плану як ключовий елемент успіху підприємницької ідеї. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2016. № 8. С. 89–96.
7. Сакс Е.І. Впровадження бізнес планування на підприємствах харчової промисловості як напрям підвищення їх ефективності. *Ефективна економіка*. 2015. № 7. С. 34–39.
8. Чичун В.А., Паламарчук В.Д. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності. URL: <http://intkonf.org/ken-chichun-va-palamarchuk-vd-biznes-planuvannya-yak-faktor-uspishnoyi-pidpriemnitskoyi-diyalnosti/>
9. Князь С.В. Бізнес-планування інноваційних проектів: сутність технологій, переваги та недоліки / С.В. Князь, Н.Г. Георгіаді, Я.С. Богів. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 2. С. 199-207.
10. Корнух О.В., Маханько Л.В. Стартап як прогресивна форма інноваційного підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 23. С. 26-30.
11. Коюда В.О., Пасько М.І. Методологічний підхід до бізнес-планування розвитку підприємства. *Бізнес інформ*. 2015. № 9. С. 394- 402.
12. Кучіна С.Є., Дмитренко Р.В. Бізнес-план підприємства: необхідність впровадження. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. № 22 (995). С. 96-99.
13. Лаврів Л.А. Бізнес-планування у діяльності організації: базові процедури та основні методичні підходи. *Інноваційна економіка*. 2013. № 10. С. 104-111.
14. Методичні рекомендації з розробки бізнес-планів інвестиційних проектів : затверджені Наказом Державного агентства України з інвестицій та розвитку від 31.08.2010 р. № 73. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1041.39798.0>.
15. Методичні рекомендації з розроблення бізнес-плану підприємств : затверджені Наказом Міністерства економіки України від 06.09.2006 р. № 290. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0290665-06>.
16. Пашута М. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності. *Персонал*. 2006. № 10. С. 66-74.
17. Смаковська Ю. Критерії експертної оцінки бізнес-плану підприємницького проекту. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2009. Вип. 19. С. 434-438.
18. Чазов Є.В. Стартап як нова форма ведення бізнесу. *Наукові праці НУХТ*. 2013. № 52. С. 122-128.
19. Череп А.В., Лисенко О.А. Необхідність бізнес-планування. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. № 6. Т. 1. С. 119-122.
20. Янковець Т.М. Економічна сутність бізнес-плану інноваційного проекту. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Економіка. 2013. Вип. 38. С. 317-321.

21. Арапова О.М., Кожухаренко Д.С. Використання бізнес-плану для підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2013. № 1. С. 71-75.

Практичні посібники:

1. Михалюк Н.І. Планування діяльності підприємств : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2021. 620 с.

2. Должанський І.З, Загорна Т.О. Бізнес-план. Технологія розробки. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 384 с.

3. Барроу К. Бізнес-план : практ. посіб. / К. Барроу, П. Барроу, Р. Браун; пер. з 4-го англ. вид. Київ : Т-во«Знання», КОО, 2005. 434 с.

4. Бізнес-план: вітчизняний і зарубіжний досвід. Сучасна практика і документація / за заг. ред. В. М. Попова. Харків : Мрія, 2011. 264 с.

5. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування : навч. посібник. / С.Ф. Покропивний, С.М. Соболев, Г.О. Швиданенко, О.Г. Дерев'янка. 2-ге вид., доп. Київ : КНЕУ, 2002. 379 с.

6. Воротіна Л.І. Бізнес-планування: методологія, методика, механізм : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.І. Воротіна, В.Є. Воротін, В.П. Чайковська. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2010. 223 с.

7. Гетало В.П. Бізнес-планування : навч. посіб. / В. П. Гетало, Г.О. Гончаров, А. В. Колісник. Київ : «Видав. дім «Професіонал», 2008. 240 с.

8. Коновал І.А. Бізнес-планування підприємницької діяльності в АПК : навч. посібник. Київ : ЗАТ «НІЧ ЛАВА», 2010. 135 с.

9. Скібіцький О.М., Матвеев В.В., Скібіцька Л.І. Організація бізнесу: менеджмент підприємницької діяльності : навч. посібник. Київ : Кондор, 2011. 912 с.

10. Македон В.В. Бізнес-планування : навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2009. 236 с.

11. Evans V. Writing a Business Plan: How to win backing to start up or grow your business. FT Press, 2015. 296 p.

12. Barrow C., Barrow P., Brown R. The Business Plan Workbook A Step-By-Step Guide to Creating and Developing a Successful Business. 10th edition. Kogan Page, Limited, 2020. 321 p.

13. Варналій З. С. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посібник. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.

14. Бізнес-планування та управління проектами : навч. посібник / П.Г. Ільчук, Р.В. Фещур, А.І. Якимів, І.В. Когут., Г.Й. Лучко, Д.І. Скворцов, С.В. Шишковський; за ред. П.Г. Ільчука. Львів, 2020. 215 с.

15. Барроу К., Барроу П., Браун Р. Бізнес-план : практ. посіб. / пер. з англ. 3-є вид. Київ : Знання, 2014. 285 с.